

Quan Osona acollia refugiats d'Àustria

Xavier Alcalde Institut Català Internacional per la Pau

Ara fa 100 anys, Europa i l'Orient Pròxim es trobaven immersos en el major conflicte bèl·lic de la història. Es calcula que entre 1914 i 1918 van morir més de 35 milions de persones, deixant també milions de ferits i mutilats, orfes i vídues. A més, va canviar el mapa de les fronteres de molts països, en part com a conseqüència del desmembrament de l'Imperi Austrohongarès. Per exemple, Àustria va perdre gran part del seu territori i la seva societat va quedar econòmicament desarticulada i políticament molt inestable. En un context d'hiperinflació i conflictes socials, els habitants de les ciutats en particular s'enfrontaven a misèria i epidèmies. Davant aquesta situació, algunes persones van intentar cercar un futur millor per als nens austríacs.

Entre elles, destaca el cas dels esperantistes, units per un ideari de fraternitat i amb una densa xarxa de contactes internacionals. A ells es dirigien en acabar la guerra els seus companys de la regió d'Estíria, perquè acollissin temporalment els

nens que patien privacions en la dura situació de postguerra. La resposta més sòlida va venir dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó, en una operació coordinada des de Saragossa per l'advocat Emilio Gastón Ugarte. Finalment, tres-cents trenta infants austríacs van ser acollits per famílies d'òrdeze províncies diferents. Quinze d'ells ho van fer a Osona, com documentava amb detall Lurdes Cortés en un article publicat a la revista *Ausa* el 2011 i que porta per títol "Els nens austríacs acollits a Osona (1920-1923)".

Entre les personalitats que van participar a l'operació des de Vic hi havia el pintor Jacint Comella i Colom i la seva esposa Dolors Bassols i Molas, el metge Josep M. Terricabras i Comella, el fabricant de xocolata Joan Conill i Gatiús, el mossèn Antoni Ribas i Comas, i també dues vídues de casa bona: Concepció Vila i Teixidor i Carme Genís i Subirachs. Pel que fa a Manlleu, val la pena recordar la figura de Joan Campdelacreu. Els nens i nenes austríacs es van integrar a les comunitats osonenques amb l'ajut de la llengua internacional, molt popular llavors en aquestes contrades, tot aprenent també la llengua del país. En aquesta experiència de solidaritat van acabar col·laborant-hi amplis sectors de la societat civil catalana, que van aconseguir millorar

la salut i el benestar dels infants fins al punt que alguns d'ells s'hi quedarien a viure de manera permanent.

De l'exemple de l'humanitarisme pràctic dels esperantistes cal extraure, almenys, dues lliçons per a la crisi actual dels refugiats sirians que demanen asil a Europa. D'una banda, també llavors hi havia aquí una crisi econòmica, a més d'una gran inestabilitat social i política que acabaria amb el cop d'estat de Primo de Rivera. D'una altra, la iniciativa va tenir lloc en gran part al marge de les institucions. Des de Graz (capital d'Estíria) es considerava que era una missió impossible; per la seva banda, les autoritats locals criticaven que s'ajudés nens estrangers. En altres paraules, l'ambient que esperava als refugiats a la terra d'acollida no era probablement el més propici. Malgrat tot, la iniciativa va ser un èxit gràcies a totes aquelles persones que, superant nombrosos obstacles, van decidir mostrar altruïstament la seva generositat.

En un moment com l'actual, les institucions haurien d'ajudar que tant les famílies osonenques com les de la resta de Catalunya poguessin mostrar tanta solidaritat amb les víctimes i supervivents de la guerra com la que hi van mostrar els nostres avantpassats ara fa 100 anys.

Eudald Maideu Pediatre

Pot ser un bon moment per recaptular i parlar d'història: la de la nostra antiguitat. Tan sols farem una acotació breu dels colonitzadors i dels pobles preromans, de pocs segles: del VI al II abans de Crist: els fenicis que ens visitaren i comerciaren amb nosaltres. Reallment ja fa molts segles, però ara ens necessitem...

Qui eren, què feien i on són ara? Són i han estat navegants i comerciants que vingueren en periple mediterrani vorejant les costes des d'Àsia. Segur que encara queden restes de la cultura i comerç de Fenícia. Sí, tenim encara toponímia a casa nostra. Un bon amic i company sirí i, per tant, fenici pur, casat des de fa uns anys amb una bona catalana, me'n dona un record històric viu. Entristit, em parla de la boja destrucció de la magnificència de la Palmira romana i em comenta la transcripció de la ciutat de Tartús, sirí, poble asiàtic, i em confirma que és ciutat bessona i que fou creadora de la nostra actual Tortosa. Mai no ho hauria dit i ni tan sols molts historiadors ho expliquen!

fugint d'una persecució fatídica i fanàtica estan ara en el pic del sofriment. Deixant molts d'ells rastres de sang pel mediterrani, dit sigui de passada, el "mar del mig de la Terra".

Són a mils i fins i tot milions els espoliats i llançats fora de casa, i expulsats d'una nació en guerra cruel, en un professional calvari penós i fins a cert punt certament sàdic, i tot per culpa de fanàtiques ideologies, quina crueltat!

I sense contemplacions! (potser gairebé similar a la rebuda francesa dels catalans que fugien del terror franquista: història peninsular enfrontada a una fatídica realitat actual).

Causes de l'allau migratòria, són la fugida de l'Àsia i Àfrica i jo em pregunto fins a on es podrà suportar l'allau de tanta humanitat sotmesa a la misèria? Guerra invasora, mortífera bogeria descontrolada i que curiosament, segur que té els seus finíssims i discrets controls econòmics del qui la nodreix, perquè segur que en treu bon suc!

Les ideologies fanatitzades es tornen a implantar i encabir en el decurs històric, i qui les infla? Qui són els corifeus i instructors de l'epidèmia actual, causa del fanatisme que porta a la dissort, a la fam i a la mort? En resum i realment, qui manega el poder? L'estructura semblantment està adormida, i

adequada per a un retorn a la pau de les nacions afectades?

Caldrà que nacions, o millor dit estats o les mateixes comunitats supranacionals, diguem-ne les de la civilització occidentalitzada, prenguin una dràstica solució i intentin retornar al passat, per resituar-nos en un nou ordre democràtic que acabi altrament reinstaurant els certament anomenats "protectors" com els de fa gairebé dos segles?

Per obtenir pau hem de superar i anihilar els bruts negocis. Potser el primer de l'ordre mundial és el bèl·lic: immens i fantàstic! Quines nacions se'n beneficien i darrere quins capitals s'amaguen. Sense municions, sense armes, sense carburants ni mitjans de transport i altres estris altament cars i sofisticats no hi hauria possibilitat de guerres tan prolongades i perdurables, i potser (segur), sense aquestes indústries rendibles. Moltes de les nacions de primera línia (no siguem malpensats) òbviamment no funcionarien tan bé econòmicament, és clar.

Per absorbir tanta immigració no estem preparats, ni socialment ni econòmicament i potser tampoc psicològicament! No calen cupos sinó cupons! un nou pla Marshall internacional. Retornar la pau a Síria i a la resta de l'Àsia revoltada i sotmesa a un tribunal inquisitorial ideològicament sanguinari,